

Kako v Sloveniji stopiti tja, kamor še ni stopila človeška noga, Špela Borko, 21. 5. 2021, spletni blog OurSpace Appliances

Podzemlje – skrito bogastvo gora, Špela Borko, maj 2021, Misli o parku ob 40. letnici TNP, TNP

Jamarsko raziskovanje Kanina, Matic Di Batista, Špela Borko, Klemen Mihalič in dr. Jurij Kunaver, 12. 8. 2021, Alenka Terlep, RadioPrvi
Od vrha Kanina skozi podzemni labirint

do Soče? Matic Di Batista, Špela Borko, Klemen Mihalič in dr. Jurij Kunaver, 19. 8. 2021, Radio Koper
Z dežjem jame rastejo, Špela Borko, 3. 9. 2021, spletni blog OurSpace Appliances.
Jamar Jure Bevc razkriva, kako se počuti ob odkrivanju koticov, kjer človek še ni bil, Jure Bevc, 11. 10. 2021, Nika Vajh-nhandl, LjubljanaInfo
Spust v globoki kaninski brezni, Matic Di Batista in Klemen Mihalič, 22. 10. 2021, Radio Ognjišče

Iz Jeriševe jame izvlekli 500-kilogramski razpadajoči avtomobil, Jure Bevc, 25. 10. 2021, Maja Korošec, 24ur.com
Seks, droge in pomanjkanje higijene: kako je biti 16 dni nepretrgoma v jami. Jure Bevc, 20. 11. 2021, Iztok Hočevar, Siol.net

Najverjetneje smo kakšen prispevek spregledali – o tem lahko vedno obvestite tajnika ali komisarja za izobraževanje, ki bosta pozabljeno vestno vnesla v društveni arhiv.

Ester Premate

ČISTILNA AKCIJA JERIŠEVE JAME

Ob začetku pisanja tega prispevka sem kar nekaj minut premlevala možnosti naslova. Čistilna mega-akcija? Naj- (poljubno vstavi: -večja, -zahtevnejša, -daljša ...) čistilna akcija DZRJL? Kako smo podzemlje matičnega Krasa razbremenili sedmih ton odpadkov? To je bilo le nekaj možnosti, ki so se pojavile v mojih mislih, a sem se na koncu odločila, da bo enostaven naslov še najbolj primeren. S tem ne delam krivice kakšnim drugim akcijam, na katerih nas mlajših še ni bilo, hkrati pa si težko predstavljam, da kdo od članov, ki berete Glas podzemlja, v preteklem letu ne bi slišal ali prebral novic o tem, kaj smo si zadali.

Zametki projekta čistilne akcije Jeriševe jame segajo v leto 2019, ko smo na Krasu sicer čistili Golobjo jamo. Ko smo tam zaključili, smo se podali še do Jeriševe jame, kjer smo si ogledali situacijo in že kar opazno očistili pobočje, ki se po kakšnih dobrih 20 metrih prevesi v brezno. Po ogledu dna jame smo si bili enotni, da je zadeva absolutno prezahtevna tako z vidika količine odpadkov kot z vidika potrebne opreme. Le kako bi lahko

kubike in kubike odpadkov spravili ven iz 50 metrov globokega brezna? Minilo je prvo koronsko leto, 2020, ko si o množičnih akcijah niti nismo upali razmišljati. A je želja lokalne skupnosti po tem, da jamo vsaj nekoliko očistimo odpadkov, ostala – mi pa smo tudi premlevali različne možnosti za čistilno akcijo v 2021 na območju, ki ga pokriva Območna enota Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave (ZRSVN) Nova Gorica. Po par neuspešnih poskusih dogovorov za druge jame smo zopet pristali nazaj na ideji o Jeriševi. Ok, lokalni prebivalci so zelo zagnani in nudijo podporo, a nam manjka nekaj tisoč evrov za izvedbo takega projekta. Si vseeno upamo?

Odgovor na to vprašanje smo iskali Matevž H., Matic, Božo (predsednik Krajevne skupnosti Kazlje) in jaz. Dva tedna smo klicali eden drugega in vsak svoje kontakte. Ukvarjali smo se predvsem s financami in delovno silo, pa možnimi podjetji, ki bi nam lahko priskočila na pomoč. Proti koncu maja smo že oblikovali načrt: prijavimo se na razpis Občine Sežana, s katerim lahko pridobi-

mo dovolj sredstev, da pokrijemo najmanj stroške odvoza odpadkov. Če bo višina odobrenih sredstev primerna, začnemo z organizacijo. Sredi poletja smo dobili odgovor o odobritvi projekta, vendar z ravno toliko denarja, da bi šlo na knap. Spet smo kakšen teden premlevali vprašanje s konca prejšnjega odstavka. Ko smo dobili Božove novice, da imamo žerjav in žerjavista, smo končno sprejeli odločitev – upamo!

Akcijo smo načrtovali in izvedli v dveh delih. Prvi septembrski konec tedna smo namenili zgolj čiščenju pobočja v jami in zlaganju odpadkov v velike kubične vreče, ki smo jih z vitlom dvignili do dna brezna. Andrej se je izkazal za odličnega operaterja vitla in delovodjo na dnu brezna, ostali pa smo sopihali gor in dol po pobočju. Že ob spustu v jamo se pobočje zdi dolgo, kaj šele, ko kubični vreči pomagaš navzgor. Z Domagojem sva zlaganje bolj ali manj čudnih predmetov in člansko interpretacijo njihove uporabe vestno foto-dokumentirala. Dekleta smo vmes še pripravile malico, fantje pa so se do konca dneva borili z

Levo: Vlečenje vreč po pobočju navzgor kljub pomoči vitla je bilo za fante utrujajoče. Desno: Tihožitje polnih vreč ob zaključku prvega dne čistilne akcije. Matic in Isteve za merilo. Foto: Domagoj Korais

Levo: Če je bil Andrej v prvi akciji poveljnik vitla, je bil v drugi poveljnik lova na po zraku leteče vreče in zlaganja na prikolice.

Desno: Boys and their toys. Foto: Ester Premate

vrečami. Vreč smo na začetku akcije imeli mnogo (vsaj mislili smo tako), a so bile še isti dan vse do vrha polne. Z nekaj povpraševanja in klici smo jih dobili še za nedeljo. Med tem, ko nas je bilo okrog 20 članov DZRJL pred jamo ali v njej, so vaščani pripravljali dostopno pot do jame. Cesta je bila v obstoječem stanju namreč preozka za dovoz žerjava in obračanje traktorjev s prikolicami. Cel vikend in še vsaj nekaj naslednjih so neumorno motorkali in pripravljali cesto, ki je bila ob našem drugem obisku pošteno razširjena. V nedeljo sta Špela in Darja še na novo izmerili jamo, da smo lahko ob kasnejšem B zapisniku oddali tudi nov načrt jame.

Drugi del akcije je bil še bolj pester. Konec oktobra smo namreč izvedli izvek vreč z dna brezna. Prizor pred jamo je spominjal na otroško igrišče, le, da so bile igrače prave in naravnih velikosti – traktorji, prikolice, žerjav, voki-tokiji ... Nekateri naši člani so komunikacijo z voki-tokiji med dnom brezna in površjem

vzeli tako resno, da se na svoja prava imena niso niti javljali. Vreče smo vlekli ven dve po dve in jih nalagali na traktor-ske prikolice. Vaščani so jih nato odpeljali v središče vasi, kjer je bil postavljen ogromen kontejner. Vreče smo raztovorili, ločili železo in zgodbo ponavljali do konca vreč.

Žerjavist je za češnjico na torti poskrbel na koncu z izvlekom ostankov manjšega avta, ferajnova dekleta pa s pripravo descend-in malice, ki smo jo fantom na dnu spustili s prasico in žerjavom. Čeprav je bila druga akcija velik organizacijski zalogaj, saj smo morali uskladiti vaščane, podjetje, ki je zagotovilo žerjav, jamarje, komunalo Sežana in še kaj drugega, je na koncu zadeva tekla neverjetno gladko. Tekom dneva smo dobili tudi obisk RTV Slovenija, ki so pripravili televizijski prispevek. O akciji ste sicer lahko brali tudi na portalih 24ur.com in ljubljana.info.com. Zaključku akcije in večerji, ki so jo pripravili vaščani, sta sledili dve predavanji. Teo je predaval o pod-

zemnem živalstvu in varovanju podzemnih habitatov, Matic pa o Jeriševi jami, katastru in dokumentaciji jam pri nas. Ob tem smo bili zelo veseli odziva vaščanov, saj jih je na predavanje prišlo več kot trideset.

Celokupen izkupiček akcije je bil več kot 40 vreč odpadkov, ki smo jih dvignili iz jame, kar je preseгло šest ton in pol. Z združenjem moči z vaščani in lokalnimi podjetji smo preseglili naša pričakovanja glede tega, koliko nam bo zares uspelo očistiti. Kljub uspehu smo enotnega mnenja, da se v 2022 lotimo kakšnega manjšega projekta, saj smo lani čistilnim akcijam namenili res veliko časa. Za podporo pri čiščenju Jeriševe jame se zahvaljujemo ZRSVN OE Nova Gorica, Občini Sežana, podjetjema Aluboma d. o. o. in Klančar žerjavi d. o. o., ter Krajevni in Agrarni skupnosti Kazlje, ki sta bili nedvomno glavni pobudnik in motor projekta.

David Škufca

ČIŠČENJE DIVJEGA ODLAGALIŠČA PRI ZAPOTOKU

Poleg obsežne čistilne akcije Jeriševe jame smo se v Društvu za raziskovanje jam Ljubljana letos odločili tudi za čiščenje divjega odlagališča pri vasi Zapotok. Pobudnik za akcijo je bilo Gobarsko mikološko društvo Ig, podprla pa ga je občina Ig. Tako smo se v soboto, 20. 11. 2021, povzpeli iz meglenega morja ljubljanske kotline in se obsijani s soncem pripeljali mimo Kureščka do našega cilja. Odlagališče se nahaja v vrtači na robu gozda v vasi Zapotok, ob cesti Škrilje-

Rob. Kot smo izvedeli, gre v osnovi za nekdanje uradno odlagališče betonskih odpadkov, ki je kasneje postalo divje odlagališče vseh možnih odpadkov. Zbralo se nas je skupno 22 članic in članov DZRJL. Na še s slano pokritem travniku smo se pred pričetkom akcije okrepčali. Prazna vreča vendarle ne stoji pokonci, kaj šele, da bi očistila odlagališče.

Podprti in opremljeni smo se podali v boj

s smetmi. Še pred prihodom tovornjaka s kontejnerjema smo zbrali zajeten kup odpadkov, ki smo jih družno odveklili do začetka gozdne poti. Večinoma je šlo za večje kosovne odpadke iz kovine, veliko število gum, avtomobilske dele, plastiko in druge odpadke. Ko je voznik tovornjaka prispel z dvema kontejnerjema, je precej okleval, češ da jih ne more odložiti prav h kupu na gozdni cesti, kjer bi se lahko tovornjak ugreznil. Vendar je na koncu le popustil vztrajnemu prepričeva-